

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเขียนเชิงปัญญาสร้างสรรค์
มโนอุปลักษณ์และเกมกลอนกลบทเพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนบทร้อยกรอง
และความตระหนักรู้การเขียนเชิงอภิปัญญาของนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย*

THE DEVELOPMENT OF A LEARNING MANAGEMENT USING THE INTELLECTUAL
WRITING MODEL, CREATEING METAPHORS, AND UTILIZING KONLABOT POETRY
GAMES TO DEVELOP THE POETRY WRITING ABILITIES AND METACOGNITIVE
WRITING AWARENESS OF STUDENT TEACHERS IN THE THAI LANGUAGE PROGRAM

ศึกษา เบ็ญจกุล

Sueksa Benjakul

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช นครศรีธรรมราช ประเทศไทย

Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

Corresponding author E-mail: suksa_reu@nstru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเขียนเชิงปัญญาสร้างสรรค์มโนอุปลักษณ์และเกมกลอนกลบท และ 2) ศึกษาประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเขียนเชิงปัญญาสร้างสรรค์มโนอุปลักษณ์และเกมกลอนกลบท เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนบทร้อยกรองและความตระหนักรู้การเขียนเชิงอภิปัญญาของนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบประเมินความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์บทร้อยกรอง แบบประเมินความตระหนักรู้การเขียนเชิงอภิปัญญา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเขียนเชิงปัญญาสร้างสรรค์มโนอุปลักษณ์และเกมกลอนกลบท มี 3 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ ขั้นวางแผน ขั้นแปลงความคิดเป็นข้อความ ขั้นทบทวนและสะท้อนคิด เกมกลอนกลบท มีจำนวน 5 เกม ได้แก่ กลบทงูกลิ้งหาง กลบทเทพชุมนุม กลบทพวงแก้วกุดั่น กลบทละเวงวางกรวด และกลบทบัวบานกลีบขยาย 2) ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเขียนเชิงปัญญาสร้างสรรค์มโนอุปลักษณ์และเกมกลอนกลบท พบว่า นักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย มีความสามารถในการเขียนบทร้อยกรองและความตระหนักรู้การเขียนเชิงอภิปัญญา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

* Received 31 July 2025; Revised 20 August 2025; Accepted 23 August 2025

คำสำคัญ: รูปแบบการเขียนเชิงปัญญา, มโนอุปลักษณ์, เกมกลอน, การเขียนบทร้อยกรอง, อภิปัญญา

Abstract

The objectives of this study were to 1) develop a learning management using the intellectual writing model, creating metaphors, and utilizing Konlabot poetry games and 2) study the effectiveness of learning management using the intellectual writing model, creating metaphors, and utilizing Konlabot poetry games to develop the poetry writing abilities and metacognitive writing awareness of student teachers in the Thai language program. The sample group is bachelor of education program students from the Thai language program, Faculty of Education, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University, semester 2, academic year 2024, totaling 30 people by simple random sampling. The research tools used include the learning management plan, document analysis form, questionnaire, interview form, creative poetry writing abilities assessment form, and metacognitive writing awareness assessment form. The qualitative data were synthesized by using content analysis, while the quantitative data were statistically analyzed using the mean, standard deviation, and t-test. The research results were as follows: 1) The learning management using the intellectual writing model, creating metaphors, and utilizing Konlabot poetry games has 3 main steps: planning, translation, and revision and reflection. There are 5 Konlabot poetry games as follows: Konlabot Ngoogluehang, Konlabot Thepchumnum, Konlabot Phuangkaewkudun, Konlabot Lawengwangkruat, and Konlabot Buabahnkleepkhayay. 2) The effectiveness of the learning management using the intellectual writing model, creating metaphors, and utilizing Konlabot poetry games: it was found that student teachers in the Thai language program had poetry writing abilities and metacognitive writing awareness that were, after learning, higher than before at a statistical significance level of .05.

Keywords: The Intellectual Writing Model, Metaphor, Poetry Games, Poetry Writing, Metacognition

บทนำ

การเขียนบทร้อยกรองเป็นการเขียนเชิงสร้างสรรค์รูปแบบหนึ่ง ในกระบวนการและผลงานการเขียนต้องมีความสมบูรณ์ทั้งรูปแบบและเนื้อหา กล่าวคือ มีความถูกต้องด้านฉันทลักษณ์และความไพเราะในการใช้ถ้อยคำสำนวนภาษา มีการนำเสนอเนื้อหาที่แสดงความคิดแปลกใหม่ น่าสนใจ เป็นความคิดสร้างสรรค์ ถูกต้องดีงาม เป็นประโยชน์ต่อชีวิตและสังคม (บุญเสริม แก้วพรหม, 2562) ในมิติการศึกษาระดับอุดมศึกษา การเขียนเชิงสร้างสรรค์เป็นผลการเรียนรู้ ที่มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ไปใช้ต่อยอดทักษะในศตวรรษที่ 21 การใช้ภาษาไทยสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ในยุคดิจิทัล และการยกระดับความคิดความอ่านเพื่อพัฒนาชีวิตของตนเองและสังคม ทั้งยังส่งเสริมคุณลักษณะ แร่บันดาลใจ จินตนาการของผู้เรียน โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย

ที่ต้องมีสมรรถนะและศักยภาพความลุ่มลึกในการเขียนหลากหลายรูปแบบ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของงานวิชาการและวิชาชีพที่พร้อมนำไปจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในอนาคต (Pentury, H. J. et al., 2020); (ภัทรขวัญ ทองเถาว์ และคณะ, 2568)

อย่างไรก็ดี จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการเขียนบทร้อยกรองมี 2 ประการ คือ 1) ผู้เรียน มีปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจ ทักษะ กระบวนการในการเขียนบทร้อยกรอง เจตคติ และแรงจูงใจในการเรียนรู้ 2) ผู้สอน มีแนวทางและกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยังไม่หลากหลาย ในการพัฒนาทักษะการเขียนบทร้อยกรองของผู้เรียน ตั้งแต่ระดับพื้นฐานถึงระดับสร้างสรรค์ขั้นสูง (Eser, R. S. & Ayaz, H., 2021) ซึ่งในความเป็นจริง ทุกคนล้วนมีพลังสร้างสรรค์อยู่ในตัว แต่สิ่งที่คนส่วนใหญ่ขาดหาย ก็คือ ความรู้ และทักษะในการคิดและเปลี่ยนความคิดให้กลายเป็นเรื่องราวที่ทำให้ผู้อ่านสนใจใคร่อ่าน นอกจากนี้ การวิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ผ่านมา ทำให้เห็นว่ากระบวนการต่าง ๆ ยังเน้นฝึกฝนตามรูปแบบฉันทลักษณ์ มากกว่าจะให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงความคิดและการสร้างสรรค์ผลงานอย่างเป็นรูปธรรม (ชวิน พงษ์ผจญ, 2563)

จากการพิจารณาผลการประเมินการเขียนบทร้อยกรองของนักศึกษาร่วมกับการสอบถามนักศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะการเขียนบทร้อยกรองของนักศึกษาครูภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช พบว่า นักศึกษามีเจตคติที่ไม่ดีเท่าที่ควร โดยมองว่าการเขียนบทร้อยกรองเป็นเรื่องยาก ไม่มีแรงจูงใจ และมีความวิตกกังวลว่าตนเองไม่มีแนวคิดหรือความคิดสร้างสรรค์เพียงพอ ทำให้ขาดความมั่นใจในการเขียนและสร้างสรรค์ผลงาน ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการเขียนเชิงปัญญา พบว่า เป็นกระบวนการเชิงปฏิสัมพันธ์แบบวนซ้ำ ได้แก่ การวางแผน (Planning) เป็นการจัดระเบียบความรู้ภายในตน (Internal Representation of Knowledge) กำหนดจุดมุ่งหมายและสร้างแนวคิด การแปลงความคิดเป็นข้อความ (Translation) เพื่อจัดระบบความคิดเป็นรูปภาษาที่มองเห็นได้ และการทบทวน (Revision) กระบวนการคิด เพื่อปรุงแต่ง ประเมิน และปรับปรุงความคิดที่แสดงออกมาผ่านการใช้ภาษาของตนเอง (Flower, L. & Hayes, J. R., 1981); (Nückles, M. et al., 2020) การสร้างและเชื่อมโยงชุดความคิดนั้นนับเป็นขั้นตอนสำคัญของการวางแผนการเขียน จากการดึงเอาข้อมูลที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับหัวข้อจากความรู้ระยะยาวมาสร้างความคิด เป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้แนวคิดหรือมโนทัศน์ ซึ่งเป็นเสมือนต้นแบบหรือภาพแทนที่ได้จากการตีความกับประสบการณ์ในชีวิต ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าสามารถประยุกต์ใช้มโนอุปลักษณ์หรืออุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ (Conceptual Metaphor) ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดตามทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive Linguistics) ที่ใช้ในการศึกษาภาษาและความหมายในภาษา มาเป็นกลยุทธ์การสร้างแนวคิดในการเขียนเชิงสร้างสรรค์ได้ (Lakoff, G. & Johnson, M., 1980); (Vadipoor, G. et al., 2021) เพราะความหมายคำหรือรูปภาษาจะสื่อความหมายลึกซึ้งกินใจ มีความพิเศษมากกว่าการใช้ภาษาโดยทั่วไป เมื่อมีการเปรียบเทียบที่สลับซับซ้อน (นันทนา วงษ์ไทย, 2563) ช่วยให้ผู้เขียนสามารถถ่ายทอดแนวคิดเชิงนามธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกันก็ช่วยให้ผู้อ่านตีความ เข้าใจ และเข้าถึงความหมายของงานเขียนได้อย่างลึกซึ้ง โดยเฉพาะงานเขียนเชิงสร้างสรรค์ อันเป็นผลผลิตมาจากกระบวนการออกแบบความคิดและปัญญาสร้างสรรค์ (Rasse, C. et al., 2020); (Taylor, C. L. & Barbot, B., 2024) แม้ว่าโดยหลักทฤษฎีดังกล่าวจะมุ่งเน้นการศึกษาภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวันทั่วไป แต่ยังสัมพันธ์กับประสบการณ์ทางกายภาพและวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษาอย่างชัดเจน

ในการศึกษาภาษาไทยจึงขยายแนวคิดกว้างขวางมากขึ้น โดยเฉพาะสำนวน สุภาษิต คำประสม และร้อยกรองต่าง ๆ ประการสำคัญ คือ ยังไม่มีการศึกษาการประยุกต์ใช้อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งหากพิจารณาในแง่หน้าที่ของอุปลักษณ์ที่ใช้ในการถ่ายทอดความคิด การสร้างสัมพันธ์บุคคล และการเรียบเรียงความ ไม่ว่าจะเป็นการเสริมเพิ่มคำศัพท์เพื่อให้สื่อความได้ดีขึ้น การปรับวิธีคิดให้เกิดแนวคิดใหม่ การกำหนดความคิด การแสดงเจตคติทางอารมณ์ การตกแต่งถ้อยคำให้สละสลวย การจัดโครงสร้างข้อความ การเพิ่มความน่าจดจำหรือสร้างความโดดเด่น การเปรียบเทียบเกินจริง การปลูกฝังความใกล้ชิดจากภูมิหลังที่มีร่วมกัน การสร้างเรื่องขำขัน และเกม เป็นต้น จะเห็นว่าสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยได้ตามวัตถุประสงค์ (ณัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2552); (ขจิตา ศรีพุ่ม, 2564)

การเรียนรู้ตามแนวคิดอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ต้องอาศัยรูปแบบการสอนในกลุ่มทฤษฎีกระบวนการทางสมองในการประมวลข้อมูล (The Information Processing Theory) และแนวทางการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Approach) ที่มุ่งฝึกให้ผู้เรียนพัฒนาระบบการคิด จากฐานความรู้และประสบการณ์เดิม เพื่อสร้างความหมายใหม่ คุณลักษณะของกลุ่มความคิดหนึ่งจะถ่ายโยงไปใช้ในอีกกลุ่มความคิดหนึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มคอนสตรัคติวิสต์ (Constructivist Theory) ที่เชื่อว่าปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มคน ล้วนถูกพัฒนาเป็นภาพแทนจากการสร้างสรรค์ความหมาย ส่วนความรู้พัฒนาเป็นผลผลิตที่มนุษย์สร้างขึ้นจากการกำหนดหมวดหมู่ของสิ่งที่ประสบพบเจอ (ทศนา เขมมณี, 2566) ในกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มแนวคิดนี้ มีแนวทางการปฏิบัติการอ่านการเขียนที่เกี่ยวข้องกับการทำความเข้าใจข้อความและการแปลงความคิดเป็นข้อความ ซึ่งความหมายสร้างขึ้นใหม่โดยผู้เรียนที่มีวิธีการรับรู้ ทำความเข้าใจ ให้คุณค่า การได้มาซึ่งความรู้และการแสดงออกในสิ่งที่รู้แตกต่างกันออกไปในรูปแบบต่าง ๆ ในส่วนของการสร้างสรรค์ผลงานวรรณศิลป์สะท้อนความรู้สึกนึกคิดและแสดงออกมาในรูปแบบภาษาอันจำกัด จึงมีวิธีการผสมผสาน ทั้งด้านรูปแบบและความหมายถ่ายทอดในรูปแบบบทกวี (ณัฐฤทัย พลอยหิรัญ และตรีศิลป์ บุญขจร, 2565) ตามแนวการใช้ภาษาเชิงสัมพันธ์และเชิงเปรียบเทียบ เพื่อแสดงความแตกต่างหลากหลาย อันเป็นศูนย์กลางของความคิดสร้างสรรค์ในการแสดงออกทางภาษาเชิงเปรียบเทียบมากกว่าการบอกเล่าตามตัวอักษรธรรมดา ประการสำคัญ เทคนิคดังกล่าวสามารถสอนและฝึกฝนได้ ร่วมกับการสร้างการรับรู้กระบวนการสืบสร้างวรรณศิลป์จากผลงานในอดีต ซึ่งนับเป็น “แหล่งเรียนรู้ชั้นยอด” เพื่อนำมาสร้างสรรค์ในบริบทใหม่ ทั้งการปรับใช้ ดัดแปลง ปรับเปลี่ยน ดีความใหม่ (นิตยา แก้วคัลณา, 2566) ได้แก่ กลแห่งเสียง (สัมผัสคล้องจอง) กลแห่งศัพท์ (คำ) และกลแห่งบท (โวหาร) ซึ่งเป็นเครื่องมือในการสร้างความหมายและสื่อสารความคิด โดยเฉพาะกลบทที่ใช้การเล่นสัมผัสเสียงและเล่นเสียงสัมผัสใน ทำให้ตัวบทมีจังหวะ ลีลา และท่วงทำนองกลอนเป็นพิเศษ (ธเนศ เวศร์ภาดา, 2543) สามารถนำมาเล่นทางภาษาและใช้เป็นเกม ซึ่งมีส่วนช่วยในการเขียนร้อยกรองและส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ได้มากขึ้น ช่วยให้เกิดการเชื่อมโยงคำและถ่ายโอนความคิดไปเรียบเรียงเป็นร้อยกรอง (Transferred into Poetry) (Smith, H., 2020) สอดคล้องกับการเรียนรู้ในชั้นแปลงความคิดเป็นข้อความ (Translation) เพื่อจัดระบบความคิดเป็นรูปภาษาที่มองเห็นได้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชวิน พงษ์ผจญ ศึกษาเกมกลอนในการจัดการเรียนรู้ร้อยกรอง เป็นการจัดการเรียนรู้บูรณาการหลากหลายทักษะทางภาษาไทย ส่งเสริมความสามารถทางภาษา ฝึกปฏิภาณไหวพริบ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และยังช่วยเพิ่มตัวเลือกในการสร้างสรรค์ผลงานและการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนได้อีกด้วย (ชวิน พงษ์ผจญ,

2560) ส่วนขั้นตอนทบทวน (Revision) จะต้องเน้นกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างความตระหนักรู้ในการเขียนและการคิดของตนเอง ดังนั้น ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนคิดเกี่ยวกับผลงาน กระบวนการเขียน และผลการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งการเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความคิด เจตคติ โดยใช้อภิปัญญาในการเขียน ด้วยเหตุผลประการแรก คือ การเขียนมีความเป็นอภิปัญญาประยุกต์อยู่ในตัว ดังคำกล่าวที่ว่า “เขียน คือ คิด” ประการที่สอง การเขียนเป็นกลยุทธ์ที่ผู้เรียนสามารถนำมาใช้ในการควบคุมตนเองในการวางแผน กำกับติดตาม ตรวจสอบและประเมินการเขียนได้อย่างต่อเนื่องจนสำเร็จ (ศึกษา เบญจกุล, 2567) ดังผลการศึกษาผลของการสอนกลยุทธ์การเขียนที่มีต่อการพัฒนาการเขียนของผู้เรียน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนไม่เพียงพัฒนาความสามารถในการเขียนเท่านั้น แต่ยังปรับปรุงการเขียนของตนได้อีกด้วย การสอนกลยุทธ์สามารถพัฒนาความตระหนักรู้อภิปัญญาได้ดียิ่งขึ้น (Chen, A. H., 2022) การพัฒนาความตระหนักรู้อภิปัญญาและการใช้กลยุทธ์การเขียนของผู้เรียนจึงนับเป็นกุญแจสำคัญในกระบวนการเขียนที่มีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาและพัฒนากิจการการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเขียนเชิงปัญญาสร้างสรรค์ มโนอุปลักษณ์ร่วมกับเกมกลอนกลบท เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนบทร้อยกรองและความตระหนักรู้ การเขียนเชิงอภิปัญญาของนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย ซึ่งจะเป็นการพัฒนาสมรรถนะด้านภาษาและวรรณศิลป์ที่โดดเด่นของนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย และเสริมสมรรถนะเชิงบูรณาการในการนำไปจัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์บทร้อยกรอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาฐานสมรรถนะในระดับการศึกษาอื่น ๆ ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเขียนเชิงปัญญาสร้างสรรค์มโนอุปลักษณ์และเกมกลอนกลบท เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนบทร้อยกรองและความตระหนักรู้การเขียนเชิงอภิปัญญาของนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเขียนเชิงปัญญาสร้างสรรค์มโนอุปลักษณ์และเกมกลอนกลบท เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนบทร้อยกรองและความตระหนักรู้การเขียนเชิงอภิปัญญาของนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย ได้แก่
 - 2.1 เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนบทร้อยกรองของนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียน
 - 2.2 เปรียบเทียบความตระหนักรู้การเขียนเชิงอภิปัญญาของนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ยื่นเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอรับการพิจารณารับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ และได้รับการรับรองเลขที่โครงการวิจัย REC No. 047/67 ใบรับรองเลขที่ 006/2568

1. **รูปแบบการวิจัย (Research Design)** เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยใช้การวิจัยบรรยาย (Descriptive Research) และการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) แบบแผน

การวิจัยกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (The One Group Pretest-Posttest Design) เก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการแบบผสมผสาน (Mixed Methods)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช จำนวน 3 ชั้นปี รวมจำนวน 119 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน

3. การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สุ่มนักศึกษาจากกลุ่มประชากร และขอความยินยอมเป็นผู้สมัครใจเข้าร่วมการวิจัยในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567

4. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเขียนเชิงปัญหา สร้างสรรค์โมเดลอุปลักษณ์และเกมกลอนกลบท จำนวน 3 แผน แผนละ 4 ชั่วโมง รวมจำนวน 12 ชั่วโมง ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ให้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านหลักสูตรและการสอน การสอนภาษาไทย การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ รวมจำนวน 3 คน ตรวจสอบความถูกต้องและประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ผลการประเมินจากผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ในระดับมากที่สุด (5.00) จากนั้นผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะ

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

4.2.1 แบบวิเคราะห์เอกสาร ใช้เก็บรวบรวมและบันทึกข้อมูลสำคัญต่าง ๆ ตามประเด็นที่กำหนด จากการทบทวน สรุปผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จัดหมวดหมู่ข้อมูล จากนั้นสรุปสาระสำคัญเพื่อนำไปเรียบเรียงและสังเคราะห์ข้อมูล

4.2.2 แบบสอบถาม ใช้ศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาในการเขียนเชิงสร้างสรรค์บทร้อยกรองของนักศึกษา เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มี 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 2 ข้อ ประกอบด้วย 1) เพศ และ 2) ชั้นปี ตอนที่ 2 ข้อมูลสภาพปัญหาในการเขียนเชิงสร้างสรรค์บทร้อยกรอง และตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการจัดการเรียนรู้และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

4.2.3 แบบสัมภาษณ์ ใช้ในการสัมภาษณ์นักกลอนเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้การเขียนเชิงสร้างสรรค์บทร้อยกรอง สำหรับนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย โดยกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติของนักกลอน คือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และมีรางวัลการันตีความสามารถในการประกวดแข่งขันกลอนในระดับชาติ

4.2.4 แบบประเมินความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์บทร้อยกรอง ใช้ประเมินความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์บทร้อยกรองของนักศึกษา จัดทำโครงสร้างแบบประเมินความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์บทร้อยกรอง และเกณฑ์การให้คะแนน โดยผู้วิจัยสังเคราะห์หลักเกณฑ์การประเมินจำนวน 20 ข้อ รวม 100 คะแนน แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถด้านฉันทลักษณ์และอักขรวิธี

(6 ข้อ 30 คะแนน) 2) ความสามารถในการคิดและแสดงแนวคิด (5 ข้อ 25 คะแนน) 3) ความสามารถในการนำเสนอเนื้อหา (4 ข้อ 20 คะแนน) และ 4) ความสามารถในการใช้ภาษาและวรรณศิลป์ (5 ข้อ 25 คะแนน)

4.2.5 แบบประเมินความตระหนักรู้การเขียนเชิงอภิปราย ใช้เก็บข้อมูลการประเมินความตระหนักรู้การเขียนเชิงอภิปรายของนักศึกษา โดยผู้วิจัยปรับใช้ข้อคำถามและเกณฑ์การพิจารณาระดับคะแนน จากการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งออกเป็นมิติความรู้และมิติการกำกับติดตาม รวม 6 ด้าน รวมจำนวน 20 ข้อ ได้แก่ 1) ความรู้ 2) การวางแผน 3) การจัดการข้อมูล 4) การติดตามความเข้าใจ 5) การแก้ไขข้อบกพร่อง และ 6) การตรวจสอบและประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขในด้านการใช้ภาษา และปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

5.1 ขั้นตอนที่ 1 การวิจัย (Research: R1) ศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาจากนักศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มประชากร นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และกำหนดประเด็นปัญหาร่วมกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกับอาจารย์ผู้สอน จำนวน 5 คน ซึ่งทำให้ได้ประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์นักกลอน จำนวน 5 คน ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หรือโครงสำหรับนักศึกษาครูสาขาวิชาภาษาไทย

5.2 ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนา (Development: D1) พัฒนาการจัดการเรียนรู้ และตรวจสอบคุณภาพ ผู้วิจัยศึกษาทฤษฎีและแนวคิดต่าง ๆ จากนั้นสรุปสาระสำคัญนำมาสังเคราะห์ ออกแบบและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนละ 4 ชั่วโมง รวมจำนวน 12 ชั่วโมง และพัฒนาเครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมตรวจสอบคุณภาพ ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้และเครื่องมือไปทดลองใช้กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จากนั้นปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้และปรับเครื่องมือการวิจัยอีกครั้ง เพื่อเตรียมการทดลองจัดการเรียนรู้ในขั้นตอนถัดไป

5.3 ขั้นตอนที่ 3 การวิจัย (Research: R2) ทดลองจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยทดสอบก่อนเรียนจากนั้นดำเนินการทดลองจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 12 ชั่วโมง ร่วมกับอาจารย์ในหลักสูตร ซึ่งไม่ได้เป็นผู้วิจัย และทดสอบหลังเรียน

5.4 ขั้นตอนที่ 4 การพัฒนา (Development: D2) ประเมินประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมผลงานของนักศึกษามาตรวจเพื่อประเมินความสามารถในการเขียนเชิงสร้างสรรค์หรือโครง และนำมาวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่บันทึกได้จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมสะท้อนคิด และการประเมินตนเองของนักศึกษาโดยใช้แบบประเมินความตระหนักรู้การเขียนเชิงอภิปราย

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาและการสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย

ผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเขียนเชิงปัญญารสร้างเสริมโนอุปลักษณ์และเกมกลอนกลบท เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนบทร้อยกรองและความตระหนักรู้การเขียนเชิงอภิปัญญาของนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นวางแผน (Planning)

ผู้เรียนวางแผนการเขียนบทร้อยกรอง โดยกำหนดจุดมุ่งหมายในการเขียนบทร้อยกรอง และสร้างแนวคิดในการเขียนบทร้อยกรอง ประกอบด้วย ขั้นตอนย่อย ได้แก่

1.1.1 การระดมสมอง (Brainstorming) ผู้สอนให้ผู้เรียนเล่นเกมสารพัดนึก เพื่อกระตุ้นความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่มีคุณสมบัติของคำที่กำหนด ซึ่งเป็นคำที่ใช้ในบทกวีหรือวรรณคดีเป็นส่วนใหญ่ ให้ผู้เรียนทบทวนความรู้พื้นฐาน ประสบการณ์ และการตีความส่วนบุคคล

1.1.2 การใช้เทคนิคการเขียนรอบวง (Round Robin Writing) เพื่อให้การเรียนรู้ของผู้เรียนมองเห็นได้ชัดเจน (Visible Learning) ผู้สอนให้ผู้เรียนนั่งเป็นกลุ่ม เขียนความเปรียบคำ โดยผู้สอนใช้คำถามนำ เช่น ดอกไม้ ในความคิดของผู้เรียนเปรียบกับอะไรได้บ้าง ตัวอย่าง ดอกไม้เหมือนผู้หญิง เป็นต้น

1.1.3 การเชื่อมโยงความหมายอุปลักษณ์ (Connecting Metaphorical Meanings) ผ่านการอภิปรายกลุ่ม เพื่อบอกกความเกี่ยวข้องและเหตุผลในการจัดกลุ่มคำอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ ตามกลุ่มของจินตภาพ เช่น คำบอกรูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส ผู้สอนช่วยตรวจสอบและประเมินความถูกต้องเหมาะสม โดยไม่วิจารณ์ความคิดหรือจินตนาการของผู้เรียน

1.1.4 การจัดกลุ่มความหมายนามธรรม (Semantic Grouping) ผู้สอนใช้สื่อบัตรภาพและบัตรคำอุปลักษณ์ที่มีความหมายเชิงนามธรรม เช่น ความรัก ความสุข การเรียนรู้ ความยุติธรรม ความสงบ หรืออื่น ๆ เป็นต้น โดยให้ผู้เรียนพิจารณาเลือกจากความเหมือน ความสัมพันธ์เชิงเปรียบเทียบ พร้อมระบุเหตุผล

1.1.5 การทดลอง ดัดแปลง หรือปรับเปลี่ยนข้อมูลในแง่มุมใหม่ (Experimenting, Modification or Adjustment) ในขั้นตอนนี้ผสนเทคนิคการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ซินเนกติกส์ (Synectics Technique) เพื่อให้ผู้เรียนจัดกลุ่มข้อมูลใหม่และพัฒนาความคิดริเริ่มการพัฒนาอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ ผู้สอนคอยชี้แนะโดยเสริมจินตนาการและการสร้างสมดุลระหว่างการใช้เหตุผล ซึ่งเป็นส่วนของสมอง และการซึมซาบอารมณ์ซึ่งมาจากส่วนของจิตใจ จากนั้นให้ผู้เรียนทดลองเขียนร่าง

1.1.6 การสังเคราะห์และสร้างความคิด (Synthesize and Generations) ผู้เรียนสรุปความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ จัดทำตารางวิเคราะห์และพัฒนาอุปลักษณ์เชิงมนทัศน์ที่จะนำไปใช้ในการเขียนบทร้อยกรองตามหัวข้อที่สนใจ

1.2 ชั้นแปลงความคิดเป็นข้อความ (Translation) ประกอบด้วย ขั้นตอนย่อย ได้แก่

1.2.1 การอธิบายและนำเสนอเกมกลอนกลบท ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ลักษณะกิจกรรม เกณฑ์การให้คะแนน และซักถามความเข้าใจของผู้เรียน จากนั้นอธิบายกติกาการเล่น และชี้แนะให้ผู้เรียนเห็นว่ากติกาที่กำหนดไว้เป็นไปเพื่อให้การเล่นเกมนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์อย่างไร ผู้สอนและผู้เรียนร่วมสาธิตขั้นตอนการเล่น และให้ผู้เรียนได้ทดลองเล่นเกม

1.2.2 การดำเนินกิจกรรมการเล่นกลอนกลบท ผู้สอนให้ผู้เรียนเริ่มดำเนินการเล่นเกม และคอยสังเกตพฤติกรรม รวมทั้งกำกับการเล่น แจ้งเตือนเวลา สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนาน ตามลำดับกลอนกลบทต่อไปนี้

- เกมที่ 1 กลบทงูกลิ้งหาง มีจุดประสงค์เพื่อทบทวนโครงสร้างฉันทลักษณ์ กลอนสุภาพ
- เกมที่ 2 กลบทเทพชุมนุม มีจุดประสงค์เพื่อฝึกกระตมคำมาใช้รับสัมผัสในและสัมผัสระหว่างวรรค ระหว่างบท
- เกมที่ 3 กลบทพวงแก้วกุดั่น มีจุดประสงค์เพื่อฝึกใช้คำพ้องเสียง คำหลากหลายความหมาย
- เกมที่ 4 กลบทละเวงวางกรวด มีจุดประสงค์เพื่อฝึกเล่นสัมผัสอักษร
- เกมที่ 5 กลบทบัวบานกลีบขยาย มีจุดประสงค์เพื่อฝึกแต่งบทร้อยกรองและริเริ่มสร้างสรรค์แนวคิดของตนเอง

1.3 ขั้นทบทวน (Revision) และสะท้อนคิด (Reflection) ประกอบด้วย ขั้นตอนย่อย ได้แก่

1.3.1 ผู้สอนและผู้เรียนร่วมประเมินความก้าวหน้าในการเขียนบทร้อยกรองตามองค์ประกอบความสามารถ ทั้งด้านผลงานและกระบวนการ

1.3.2 ผู้เรียนทบทวน ปรับปรุงหรือแต่งเติมข้อความ ประเมินข้อความและแก้ไข หรือเขียนใหม่

1.3.3 ผู้เรียนสะท้อนคิดและสรุปผลการเรียนรู้ของตนเอง พร้อมเสนอแนวทางและวางแผนการพัฒนาริเริ่มสร้างสรรค์บทร้อยกรองอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเขียนเชิงปัญญาริเริ่มสร้างสรรค์โมเดลอุปลักษณ์และเกมกลอนกลบท เพื่อพัฒนาความสามารถในการเขียนบทร้อยกรองและความตระหนักรู้การเขียนเชิงอุปลักษณ์ของนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย ได้แก่

2.1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนบทร้อยกรองของนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียน นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ย จากการประเมินความสามารถในการเขียนบรรยายของนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียน

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	n	ก่อนเรียน		หลังเรียน		t
			M	S.D.	M	S.D.	
1. ด้านฉันทลักษณ์และอักขรวิธี	30	30	15.26	2.37	28.13	1.61	23.93*
2. ด้านการคิดและแสดงแนวคิด	25	30	9.60	1.73	21.90	1.56	28.65*
3. ด้านการนำเสนอเนื้อหา	20	30	6.73	0.78	18.60	1.27	38.77*
4. ด้านการใช้ภาษาและวรรณศิลป์	25	30	9.63	1.21	21.67	1.82	32.81*
รวม	100	30	41.23	3.01	90.30	3.86	58.66*

*p < .05

จากตารางที่ 1 พบว่า นักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทยมีความสามารถในการเขียนบรรยายของ หลังเรียน สูงกว่าก่อนเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ความสามารถในการเขียนบรรยายของนักศึกษาหลังเรียนสูงขึ้นทุกด้าน ซึ่งโดยภาพรวมอยู่ในระดับ ดีมาก ประกอบกับการพิจารณาข้อมูลเชิงคุณภาพจากการวิเคราะห์ผลงาน พบว่า นักศึกษาสามารถเขียนได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ นำเสนอเนื้อหาได้อย่างเด่นชัด ผลงานสะท้อนให้เห็นถึงความสามารถในการคิดเชิงเปรียบเทียบ และแสดงแนวคิดโดยใช้อุปมาอุปไมยเชิงมนทัศน์ที่น่าสนใจ ทำให้ผลงานมีเอกลักษณ์ สื่อความหมายหรือแนวคิดที่แปลกใหม่ มีการใช้คำและวรรณศิลป์ที่สละสลวยมากขึ้น

2.2 ผลการเปรียบเทียบความตระหนักรู้การเขียนเชิงอุปมาอุปไมยของนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า นักศึกษามีความตระหนักรู้การเขียนเชิงอุปมาอุปไมย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เมื่อวิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากบันทึกผลการสะท้อนคิดของนักศึกษา พบว่า นักศึกษามีความตระหนักรู้การเขียนเชิงอุปมาอุปไมยมากขึ้น โดยสามารถวางแผน ตรวจสอบ กำกับ ติดตาม ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการเขียนของตนเองอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเขียนเชิงอุปมาอุปไมยสร้างสรรค์มนทัศน์และเกมกลอนกลบท แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถเสริมสร้างกระบวนการคิดและทักษะการเขียนบรรยายของนักศึกษาครูได้อย่างเป็นระบบ เนื่องจากผู้วิจัยนำสาระสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลมาออกแบบขั้นตอนการเรียนรู้ โดยบูรณาการกระบวนการเขียนเชิงอุปมาอุปไมยเป็นขั้นตอนหลัก สอดคล้องตามแนวคิดการเขียนเป็นกระบวนการทางปัญญา ซึ่งระบุว่าผู้เขียนต้องมีความสามารถในการเปลี่ยนความคิดเป็นข้อความ (Flower, L. & Hayes, J. R., 1981); (Nückles, M. et al., 2020) มีการประยุกต์ใช้อุปมาอุปไมยเชิงมนทัศน์เป็นกลยุทธ์การสร้างความคิด เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงประสบการณ์กับองค์ความรู้ใหม่ และฝึกฝนการออกแบบโครงร่างความคิดที่มีความหมายและสัมพันธ์กับบริบททางสังคมวัฒนธรรม สอดคล้องกับแนวคิดอุปมาอุปไมยเชิงมนทัศน์ตามทฤษฎีภาษาศาสตร์ปริชาน ซึ่งมีหลักการพื้นฐานว่า คนเรานั้นมีวิธีคิดแบบเปรียบเทียบอยู่ในตัว จากการรับรู้

และระบบปริชาน (Lakoff, G. & Johnson, M., 1980) ซึ่งมโนทัศน์นั้นสะท้อนผ่านภาษา ภาษาสะท้อนทัศนคติ โลกทัศน์ สังคมและวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษา ผลการวิจัยจึงได้กระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนเชื่อมโยงแนวคิดกับ ประสบการณ์จริงได้อย่างลึกซึ้ง ทั้งยังแสดงให้เห็นถึงวิธีการใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบ เพื่อการสื่อความคิด การสร้างความหมายใหม่ และการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์ได้อย่างชัดเจน ประกอบกับการนำเกมกลอนกลบทมาใช้ในการ เสริมต่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความสามารถเชิงวรรณศิลป์ ซึ่งวางแผนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ทำให้ได้ แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีความหลากหลายมากขึ้น ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ ชวิน พงษ์ผจญ ซึ่งพบว่า เกมกลอนสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของผู้เรียนได้ (ชวิน พงษ์ผจญ, 2560) อันเป็นการยืนยันว่าการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบสำคัญ มีการวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้อย่างมีขั้นตอนชัดเจนและสัมพันธ์กัน โดยอิงกับหลักการ แนวคิดทฤษฎี ที่ส่งผลให้ผู้เรียนบรรลุ วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. ผลการศึกษาประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเขียนเชิงปัญญาสร้างสรรค์ มโน อุปลักษณ์และเกมกลอนกลบท ซึ่งมีผลการพัฒนาความสามารถในการเขียนบทร้อยกรองของนักศึกษา หลังเรียน สูงขึ้นกว่าก่อนเรียนในทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า ผลลัพธ์ที่ได้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย เนื่องจาก กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยพัฒนาความรู้ ทักษะการคิด และคุณลักษณะของผู้เรียน โดยเฉพาะด้านรูปแบบทาง วรรณศิลป์และการคิดสร้างสรรค์ ด้วยการใช้อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสังเคราะห์แนวคิดใหม่ และสื่อความหมายในงานเขียนได้อย่างสร้างสรรค์ สอดคล้องดังที่ ญัฐพร พานโพธิ์ทอง, ขจิตา ศรีพุ่ม เสนอไว้ว่า อุปลักษณ์เชิงมโนทัศน์มีบทบาทสำคัญในการสร้างจินตนาการและการทำความเข้าใจแนวคิดเชิงนามธรรม ขณะ เดียวกัน การใช้กลบทเป็นเทคนิคสนับสนุนช่วยเสริมทักษะด้านรูปแบบ วรรณศิลป์ และโวหาร (ญัฐพร พานโพธิ์ทอง, 2552); (ขจิตา ศรีพุ่ม, 2564) จึงทำให้ผู้เรียนสามารถสร้างความสัมพันธ์เชิงเปรียบเทียบที่ช่วยขยายความคิดและ พัฒนาวิธีการสื่อความหมายได้ควบคู่กันไปภายใต้กระบวนการเขียนเชิงปัญญา

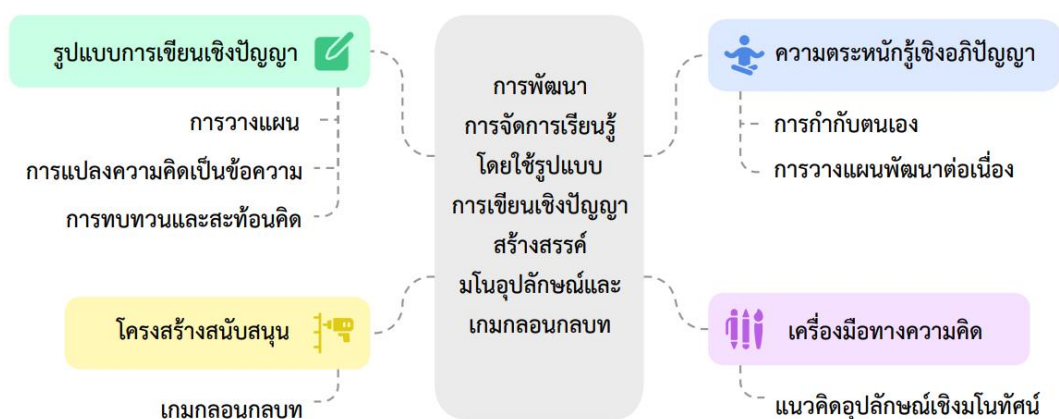
สำหรับผลการวิจัยด้านความตระหนักรู้การเขียนเชิงอภิปัญญา ซึ่งพบว่า นักศึกษามีผลการพัฒนา หลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนอย่างชัดเจน เนื่องจากในชั้นทบทวนและสะท้อนคิด ได้มีการให้นักศึกษาสะท้อนคิด และประเมินตนเอง ทำให้ผู้เรียนสามารถทบทวน ตั้งแต่การกำหนดเป้าหมาย วางแผน กำกับติดตาม ตรวจสอบ ข้อบกพร่อง และสะท้อนคิดต่อผลงานและกระบวนการเขียนของตนเอง ความสามารถดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนกำกับ ตนเองและพัฒนาการเขียนอย่างต่อเนื่อง การวิจัยครั้งนี้จึงบรรลุวัตถุประสงค์ทุกประการ ทั้งการพัฒนาการจัดการ เรียนรู้และการยืนยันผลลัพธ์ในการพัฒนาความสามารถในการเขียนบทร้อยกรองและเสริมสร้างความตระหนักรู้ การเขียนเชิงอภิปัญญาอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสามารถขยายองค์ความรู้ใหม่ในการยกระดับการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนานักศึกษาคูหาภาษาไทยให้มีคุณภาพ

องค์ความรู้ใหม่

การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเขียนเชิงปัญญาเน้นกระบวนการทางปัญญาในการเขียนอย่างเป็นระบบ แบ่งเป็น 3 ขั้น ได้แก่ การวางแผน การแปลงความคิดเป็นข้อความ การทบทวนและสะท้อนคิด ซึ่งเป็นจุดเน้นที่ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาความตระหนักรู้การเขียนเชิงอภิปัญญาของผู้เรียน การประยุกต์ใช้แนวคิดอุปลักษณ์

เชิงมนทัศน์เป็นเครื่องมือทางความคิด เพื่อสร้างกรอบแนวคิดและจินตนาการเชิงสร้างสรรค์ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงและสังเคราะห์ความรู้ เมื่อมีโครงสร้างสนับสนุนโดยการใช้เกมกลอนกลบท มาช่วยในการฝึกความคิดสร้างสรรค์และเพิ่มพูนทักษะทางวรรณศิลป์ จึงช่วยพัฒนาความสามารถในการเขียนบทร้อยกรองและความตระหนักรู้ การเขียนเชิงอภิปรัชญาของนักศึกษาครู สาขาวิชาภาษาไทย อันส่งผลต่อการสร้างการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และวางแผนการพัฒนาเพื่อต่อยอดการเรียนรู้ของผู้เรียนในอนาคต ผู้วิจัยสรุปเป็นแผนภาพองค์ความรู้ใหม่ ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการเขียนเป็นทักษะการสื่อสารที่สำคัญและซับซ้อน ซึ่งผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และควรเชื่อมโยงกับการสอนกลยุทธ์อภิปรัชญา ในงานวิจัยมีการนำเสนอขั้นตอนและเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะกับผู้เรียนในระดับการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งควรบูรณาการรูปแบบการเขียนที่เน้นกระบวนการคิดเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนอย่างเป็นระบบตรงตามวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ ควรศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนรู้ในกลุ่มนักเรียนระดับการศึกษาอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบและประเมินความสอดคล้องของผลลัพธ์การเรียนรู้ รวมทั้งควรวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่องในระยะยาว โดยให้ความสำคัญกับ “ผลงานการเขียน” และ “กระบวนการคิด” ของผู้เรียน วิเคราะห์ผลกระทบด้านคุณลักษณะนิสัยแห่งการคิดที่จะมีผลต่อการเรียนรู้และการใช้ชีวิตของผู้เรียน ซึ่งสามารถช่วยปลูกฝังวัฒนธรรมการเขียน และนำไปสู่การพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนและบริบทการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

ขจิตา ศรีพุ่ม. (2564). อุปลักษณ์เชิงมนทัศน์เกี่ยวกับพระเจ้าในคัมภีร์ไบเบิล. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยบูรพา.
 ชวิน พงษ์ผจญ. (2560). เกมกลอน: กิจกรรมการเรียนรู้ร้อยกรองที่มากกว่าความสนุก. วารสารไทยศึกษา, 13(2), 15-50.

- _____. (2563). การจัดการเรียนรู้รายวิชาศิลปะการเขียนและแต่งคำประพันธ์ตามแนวคิดการเรียนรู้การสอน โดยอิงบริบทจริงเพื่อสร้างเสริมเจตคติเชิงบวกต่อการเขียนร้อยแก้วกับการแต่งคำประพันธ์ไทยและความพร้อมในการเป็นครูภาษาไทย. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, 14(1), 26-47.
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2552). หน้าทีของอุปลักษณะจากมุมมองของผู้พูดภาษาไทย. วารสารภาษาและวรรณคดีไทย, 16(1), 249-268.
- ณัฐทัย พลอยหิรัญ และตรีศิลป์ บุญขจร. (2565). กวีนิพนธ์ดิจิทัลในบริบทสังคมไทยกับโครงการห้องปฏิบัติการกวีนิพนธ์ออนไลน์: การสร้างและการเสพกวีนิพนธ์ดิจิทัลของไทย. วารสารอักษรศาสตร์, 51(1), 97-109.
- ทิตนา แหมมณี. (2566). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 26). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธเนศ เวศร์ภาดา. (2543). ตำราประพันธ์ศาสตร์ไทย: แนวคิดและความสัมพันธ์กับขนบวรรณศิลป์ไทย. ใน ดุษฎีนิพนธ์อักษรศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต สาขาวรรณคดีไทย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทนา วงษ์ไทย. (2563). ภาษาและความหมาย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ เค.ซี. อินเตอร์เพรส.
- นิตยา แก้วคัลณา. (2566). กวีนิพนธ์ไทยร่วมสมัย: แนวคิดเรื่องการสืบสรรค์กับการสร้างงานของกวี. วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 23(2), 162-187.
- บุญเสริม แก้วพรหม. (2562). บทเรียนเขียนบทร้อยกรอง เดินทีละก้าว. กรุงเทพมหานคร: บริษัทเอ็ดมันเพรสโปรดักส์ จำกัด.
- ภัทรขวัญ ทองแถว และคณะ. (2568). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การสอนเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเขียนสร้างสรรค์วรรณกรรมสำหรับเด็กของนักศึกษาใน ระดับปริญญาตรีในการเขียนสร้างสรรค์วรรณกรรมสำหรับเด็กของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 13(2), 566-580.
- ศีกษา เบ็ญจุล. (2567). อภิปัญญาเพื่อการเรียนรู้และการสอนภาษาไทย. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 35(1), 11-24.
- Chen, A. H. (2022). The Effects of Writing Strategy Instruction on EFL Learners' Writing Development. *English Language Teaching*, 15(3), 29-37.
- Eser, R. S. & Ayaz, H. (2021). The Effects of Creative Writing Activities on Narrative Text Writing Skills and Advanced Reading Awareness. *Research in Pedagogy*, 11(2), 639-660.
- Flower, L. & Hayes, J. R. (1981). A cognitive process theory of writing. *College Composition & Communication*, 32(4), 365-387.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (1980). The metaphorical structure of the human conceptual system. *Cognitive science*, 4(2), 195-208.
- Nückles, M. et al. (2020). The self-regulation-view in writing-to-learn: Using journal writing to optimize cognitive load in self-regulated learning. *Educational Psychology Review*, 32(4), 1089-1126.

- Pentury, H. J. et al. (2020). Improving students' 21st century skills through creative writing as a creative media. *Deiksis*, 12(02), 164-178.
- Rasse, C. et al. (2020). Conceptual metaphors in poetry interpretation: A psycholinguistic approach. *Language and Cognition*, 12(2), 310-342.
- Smith, H. (2020). *The writing experiment: strategies for innovative creative writing*. New York: Routledge.
- Taylor, C. L. & Barbot, B. (2024). Dual pathways in creative writing processes. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*, 18(2), 196-208.
- Vadipoor, G. et al. (2021). The implementation of conceptual metaphor as a cognitive solution to English language writing challenges: the effects on writing proficiency and apprehension. *Teaching English Language*, 15(1), 77-106.